

กฎหมายคุ้มครองพันธุ์พืช

พระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542

สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช กรมวิชาการเกษตร

ในการบรรยาย “กฎหมายที่เกี่ยวข้องด้านการเกษตร และการบริหารจัดการการศัตรูพืชอย่างมีประสิทธิภาพ”
วันที่ 3 เมษายน 2561 ณ ห้องประชุม 314 ตึกกสิกรรม กรมวิชาการเกษตร

หัวข้อบรรยาย

- ความเป็นมา
- เจตนารมณ์ของกฎหมาย
- ขอบเขตของกฎหมาย
- วิธีการคุ้มครองพันธุ์พืชแต่ละประเภท
- การปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย

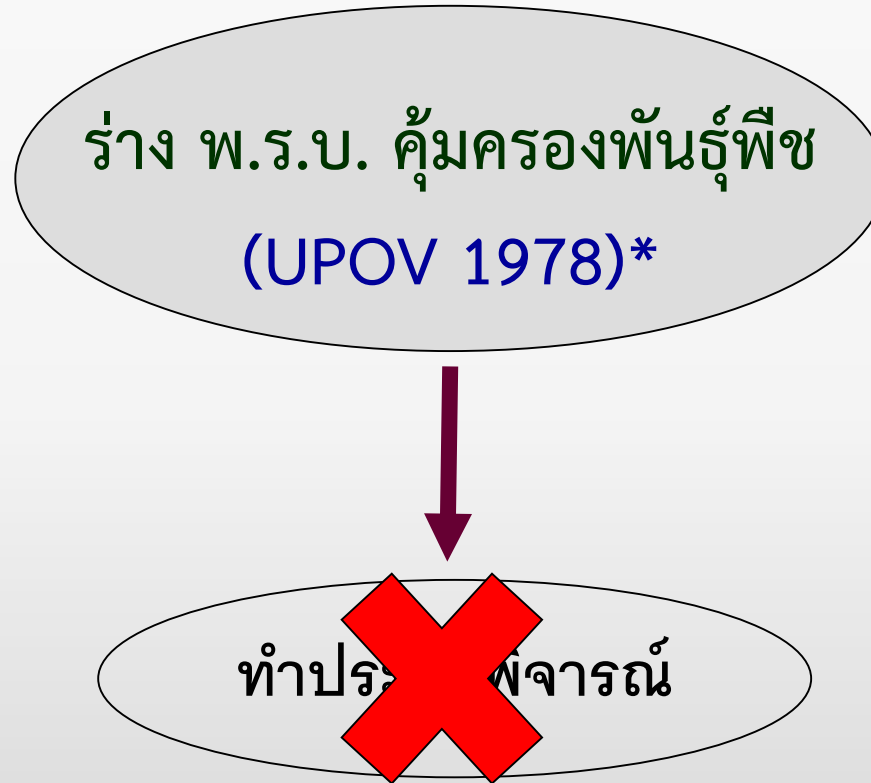

ความเป็นมา

กฎหมายคุ้มครองพันธุ์พืชของประเทศไทยเกิดขึ้นได้อย่างไร?

- ไทยเป็นภาคีสมาชิก WTO องค์การการค้าโลก (World Trade Organization)
- ภายใต้ข้อตกลง TRIPs (Trade Related Aspect of Intellectual Property Rights) ว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวข้องกับการค้า
- ประเทศสมาชิกต้องจัดให้มีการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาด้านพืช โดย
  - ระบบสิทธิบัตร (Patent systems) หรือ
  - ระบบเฉพาะซึ่งมีประสิทธิภาพ (Effective *sui generis* systems) หรือ
  - ทั้งสองระบบร่วมกัน

เพื่ออนุวัติตามภาคี WTO ในปี 2535 ประเทศไทย โดย กรมวิชาการเกษตร กษ.
จึงได้ยกร่างกฎหมายคุ้มครองพันธุ์พืช

* **UPOV** คือ อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ มีฉบับปี 1961 1978 และ 1991
ปัจจุบัน ณ มีนาคม 2561 มีสมาชิกครอบคลุม 94 ประเทศ

แก้ไขร่าง พรบ. คຸ້ມครองพันธุ์พืช

โดยได้เพิ่มหลักการคຸ້ມครองเชิงอนุรักษ์ การใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน และชุมชน

อนุสัญญาว่าด้วยการคຸ້ມครองพันธุ์พืชใหม่
UPOV (The International Convention for
the Protection of New Varieties of Plants)

อนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ
CBD (Convention on Biological Diversity)

- เพื่อจัดให้มีและส่งเสริมระบบการคຸ້ມครองพันธุ์พืชที่มีประสิทธิภาพ
- ด้วยจุดมุ่งหมายที่จะกระตุ้นส่งเสริมการพัฒนาพันธุ์พืชใหม่ๆ เพื่อประโยชน์ของสังคม

- เพื่ออนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ
- เพื่อใช้ประโยชน์องค์ประกอบของความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน
- เพื่อการแบ่งปันผลประโยชน์ที่ได้จากการใช้ทรัพยากรพันธุกรรมอย่างเท่าเทียมและยุติธรรม

พ.ร.บ. คຸ້ມครองพันธุ์พืช
พ.ศ. 2542

เจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542

- เพื่อส่งเสริมและสร้างแรงจูงใจให้มีการพัฒนาและปรับปรุงพันธุ์พืช เพื่อให้มีพันธุ์พืชใหม่เพิ่มเติมจากเดิมที่มีอยู่ ด้วยการให้สิทธิคุ้มครองตามกฎหมาย
- เพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์และพัฒนาการใช้ประโยชน์จากพันธุ์พืชพื้นเมือง เฉพาะถิ่น พันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไป และพันธุ์พืชป่า
- เพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ทรัพยากร พันธุ์กรรมพืชอย่างยั่งยืน

หน่วยงานกำกับดูแล
การบังคับใช้

สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช กรมวิชาการเกษตร
เริ่มบังคับใช้เมื่อวันที่ 26 พฤศจิกายน 2542

ขอบเขตของพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542

จำแนกพันธุ์พืช
เป็น 4 กลุ่ม

* พันธุ์พืชใหม่

* พันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น

การคุ้มครองเชิง
ทรัพย์สินทางปัญญา :
“ระบบจดทะเบียน”

* พันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไป

* พันธุ์พืชป่า

การคุ้มครองเชิงอนุรักษณ์ :
“ระบบควบคุมการเข้าถึง*
และแบ่งปันผลประโยชน์”

* “การเข้าถึง” หมายถึง การเก็บ จัดหา รวบรวม เพื่อใช้ในการศึกษา ทดลอง วิจัย
หรือปรับปรุงพันธุ์พืช

กลุ่มของพันธุ์พืชภายใต้พระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542

การคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ หรือ การจดทะเบียนสิทธินักปรับปรุงพันธุ์

คุณสมบัติของพันธุ์พืชใหม่

- ใหม่ (Novelty) ไม่มีการขาย จำหน่าย แจกจ่าย ส่วนขยายพันธุ์เกินกว่า 1 ปี ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ก่อนวันยื่นขอจดทะเบียน
- ชื่อที่เหมาะสม ถูกต้องตามกฎระเบียบ (Denomination)
- มีลักษณะประจำพันธุ์แตกต่างจากพันธุ์อื่นอย่างเด่นชัด (Distinctness)
- มีความสม่ำเสมอในลักษณะประจำพันธุ์ (Uniformity)
- มีความคงตัวในลักษณะประจำพันธุ์ (Stability)

การตรวจสอบคุณสมบัติ DUS ใช้วิธีการปลูกตรวจสอบ (DUS Testing)

ซึ่งใช้เวลาประมาณ 2-10 ปี ขึ้นอยู่กับชนิดพืช

พืชทุกชนิดสามารถยื่นจดทะเบียนคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ได้หรือไม่?

“พันธุ์พืชใหม่ที่จะขอรับความคุ้มครองจะต้องเป็นชนิดพืชที่
รัฐมนตรีประกาศกำหนดไว้เท่านั้น”

ปัจจุบันมีทั้งหมด 62 รายการ

ชนิดพืชที่ได้รับการประกาศกำหนดให้เป็นพันธุ์พืชใหม่ ที่จะได้รับการคุ้มครอง จำนวน 62 รายการ

พืชไร่ (11 ชนิด)

ข้าว

หญ้าแฝก

ถั่วเหลือง

ถั่วเขียว

ปาล์มน้ำมัน

ฝ้าย

อ้อย

ข้าวโพด

มันสำปะหลัง

หญ้าเนเปียร์และลูกผสม

งา

พืชผัก (16 ชนิด)

มะเขือเทศ

พริก

แตงโม

แตงเทศ

ฟัก/แพ่ง

ผักกาดกวางตุ้ง

ผักคะน้า

มะเขือ

ผักกาดหอม

ฟักทอง

มะระ

ผักบุ้ง

แตงกวาและแตงร้าน

ถั่วฝักยาว

ถั่วแขก

บวบเหลี่ยม

ไม้ดอก-ไม้ประดับ (13 ชนิด)

โป๊ยเซียน

หยก

ไม้ดอกสกุลขมิ้น

กล้วยไม้สกุลแวนด้าและ
ลูกผสม

กล้วยไม้สกุลแคทลียา
และลูกผสม

ชวนชม

บัว

กล้วยไม้สกุลหวาย

กล้วยไม้สกุลฟาแลนนี้อปซิส
และลูกผสม

ตีนทม

แก้วกาญจนา

บอนสี

หน้าวัว

ไม้ผล-ไม้ยืนต้น (17 ชนิด)

เงาะ

ลิ้นจี่

ส้มเขียวหวาน

มะขาม

ฝรั่ง

มะเฟือง

กลุ่มมะปราง

ลำไย

ขนุน

ทุเรียน

ลำปราง

มะเดื่อ

มะนาวไทยและลูกผสม

น้อยหน้าและลูกผสม

มะม่วง

ส้มโอ

กล้วย

พืชให้เนื้อไม้ (5 ชนิด)

ยางพารา

ยูคาลิปตัส

พืชให้เนื้อไม้สกุลเคเซีย

กระถินณรงค์

สัก

ขั้นตอนการจดทะเบียนคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่

ยื่นคำขอ / ตรวจสอบคำขอ

คัดเลือกพันธุ์ปลูกเปรียบเทียบ และ วางแผนการปลูกตรวจสอบ

ดำเนินการปลูกตรวจสอบ / ตรวจสอบประเมิน / รายงานผลการตรวจสอบ

อธิบดีกรมวิชาการเกษตรเห็นชอบ

ประกาศโฆษณา 90 วัน เพื่อให้คัดค้าน

อธิบดีกรมวิชาการเกษตรสั่งรับจดทะเบียน / ออกหนังสือสำคัญ

ระยะเวลาในการคุ้มครอง / อายุหนังสือสำคัญ

- 12 ปี สำหรับพืชที่ให้ผลผลิต ไม่เกิน 2 ปี
- 17 ปี สำหรับพืชที่ให้ผลผลิต เกินกว่า 2 ปี
- 27 ปี สำหรับพืชที่ใช้ประโยชน์จากเนื้อไม้

สิทธิในพันธุ์พืชใหม่

ผู้ทรงสิทธิในพันธุ์พืชใหม่มีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวในการ

- ผลิต ขาย หรือจำหน่ายด้วยประการใด
- นำเข้ามาในราชอาณาจักร ส่งออกนอกราชอาณาจักร
- หรือมีไว้เพื่อกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดดังกล่าว

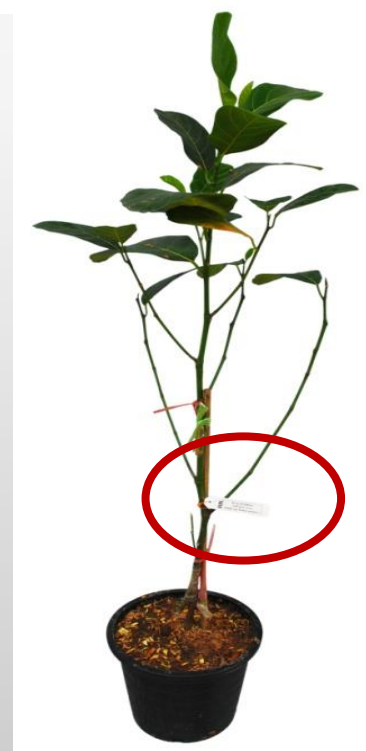
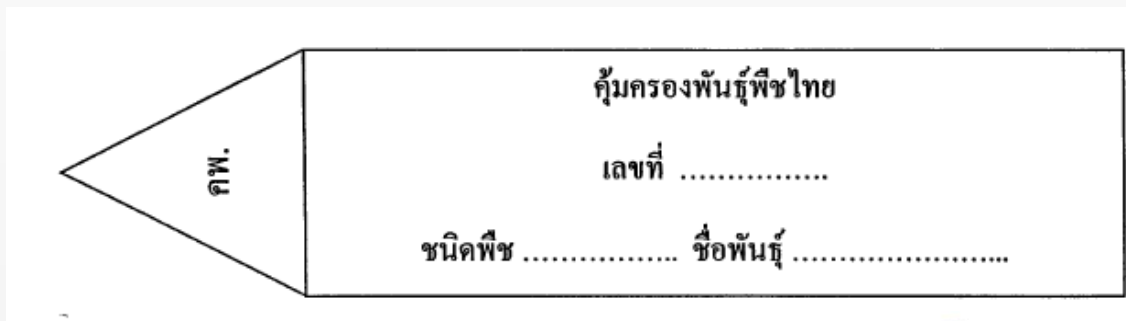
ซึ่งส่วนขยายพันธุ์ของพันธุ์พืชใหม่

หน้าที่ของผู้ทรงสิทธิ

- ผู้ทรงสิทธิต้องแสดงเครื่องหมายให้ปรากฏที่ส่วนขยายพันธุ์ พันธุ์พืชใหม่ ภาชนะบรรจุ หรือหีบห่อ ในการขายหรือจำหน่ายด้วยประการใด ซึ่งส่วนขยายพันธุ์ของพันธุ์พืชใหม่
- ผู้ทรงสิทธิ ต้องชำระค่าธรรมเนียมรายปีตามอัตรา และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง และต้องชำระภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือสำคัญของทุก ๆ ปี และถัดไป

เครื่องหมายแสดงว่าเป็นพันธุ์พืชใหม่ที่ได้รับการจดทะเบียนคุ้มครองฯ ติดกำกับที่ส่วนขยายพันธุ์

ข้อยกเว้นสิทธิ

- ไม่มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นส่วนขยายพันธุ์
- เพื่อการศึกษา ค้นคว้าทดลอง วิจัยเพื่อปรับปรุงพันธุ์
- กระทำโดยสุจริต หรือโดยไม่มีวัตถุประสงค์เพื่อการค้า
- เพาะปลูกหรือขยายพันธุ์โดยเกษตรกร
- ถูกนำออกจำหน่ายด้วยความยินยอมของผู้ทรงสิทธิ

เลขที่ ๐๔๕๖/๒๕๖๐

คพ. ๒

หนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนพันธุ์พืชใหม่

อาศัยอำนาจตามความในพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒
อธิบดีกรมวิชาการเกษตรออกหนังสือสำคัญฉบับนี้เพื่อแสดงว่า

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
เป็นผู้ทรงสิทธิในพันธุ์พืชใหม่ที่ได้รับการจดทะเบียน ตามรายการดังที่ปรากฏในหนังสือสำคัญนี้

ชนิดพืช ไม้ดอกสกุลขมิ้น

ชื่อพันธุ์พืช เกรท คิง

ให้ผู้ได้รับหนังสือสำคัญนี้มีสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองพันธุ์พืชทุกประการ

หนังสือสำคัญฉบับนี้ออกให้เมื่อวันที่ ๑๖ เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๐

ให้ใช้ได้จนถึงวันที่ ๑๕ เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๗๒

(นายสุวิทย์ ชัยเกียรติยศ)

อธิบดีกรมวิชาการเกษตร

การคุ้มครองพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น (การขึ้นทะเบียนชุมชน + การจดทะเบียนพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น)

“ชุมชน” หมายถึง กลุ่มของประชาชนที่ตั้งถิ่นฐานและสืบทอดระบบ

วัฒนธรรมร่วมกันมาโดยต่อเนื่อง และได้ขึ้นทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้

**ชุมชนที่จะขึ้นทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้ได้ ต้องเป็นชุมชนที่มีการอนุรักษ์
พันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น**

“พันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น” หมายถึง พันธุ์พืชที่มีอยู่เฉพาะในชุมชนใด
ชุมชนหนึ่งในราชอาณาจักร และไม่เคยจดทะเบียนเป็นพันธุ์พืชใหม่ ซึ่งได้
จดทะเบียนเป็นพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น ตามพระราชบัญญัตินี้

การคุ้มครองพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น

กลุ่มบุคคล ชุมชนที่
ขึ้นทะเบียนแล้ว

พนักงานเจ้าหน้าที่
กรมวิชาการเกษตร
สนง.เกษตรและ
สหกรณ์จังหวัด

ผู้ว่าราชการจังหวัด
ออกหนังสือสำคัญฯคพ.4

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
กลุ่มเกษตรกรหรือสหกรณ์ ยื่นคำขอจดทะเบียนฯ

พนักงานเจ้าหน้าที่
กรมวิชาการเกษตร
สนง.เกษตรและสหกรณ์จังหวัด

เอกสาร
ไม่ครบถ้วน

คณะกรรมการ
คุ้มครองพันธุ์พืช

กรณี
ไม่ควรรับ
จดทะเบียน

ประกาศคำขอจดทะเบียนฯ (90 วัน)
ณ กรมวิชาการเกษตร
ศาลากลางจังหวัดทุกจังหวัด

กรณี
มีผู้คัดค้าน

คณะกรรมการฯ
ออก หนังสือสำคัญฯ คพ.6

สิทธิในพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น

ชุมชน มีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวในการ

- ✓ ปรับปรุงพันธุ์
- ✓ ศึกษา ค้นคว้า ทดลอง
- ✓ ผลิต
- ✓ ขาย
- ✓ ส่งออกนอกราชอาณาจักรหรือจำหน่าย

ในส่วนขยายพันธุ์ของพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น

(มาตรา 47)

การเข้าถึงพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น

ผู้ใดเก็บ จัดหา หรือรวบรวมพันธุ์พืชพื้นเมือง
เฉพาะถิ่นหรือส่วนหนึ่งส่วนใดของพันธุ์พืชดังกล่าว
เพื่อการปรับปรุงพันธุ์ ศึกษา ทดลอง หรือวิจัยเพื่อ
ประโยชน์ในทางการค้า จะต้องได้รับอนุญาตจากผู้
ทรงสิทธิ และทำข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์

(มาตรา 48)

การคุ้มครองพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไปและพันธุ์พืชป่า

การเข้าถึงพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไป
และพันธุ์พืชป่า

ผู้ใด เก็บ จัดหาหรือรวบรวม
พันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไป พันธุ์พืชป่า
หรือส่วนหนึ่งส่วนใดของพืชดังกล่าว
เพื่อการปรับปรุงพันธุ์ ศึกษาทดลอง
หรือวิจัย **เพื่อประโยชน์ทางการค้า**

**ขออนุญาตและทำข้อตกลงแบ่งปัน
ผลประโยชน์ ตามมาตรา 52**

ผู้ใด ทำการศึกษา ทดลอง หรือวิจัย
พันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไป พันธุ์พืชป่า
หรือส่วนหนึ่งส่วนใดของพืชดังกล่าว
ที่มีได้มีวัตถุประสงค์
เพื่อประโยชน์ในทางการค้า

แจ้ง ตามมาตรา 53

พันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไป

นิยาม

- พันธุ์พืชที่กำเนิดภายในประเทศ หรือมีอยู่ในประเทศ ซึ่งได้มีการใช้ประโยชน์อย่างแพร่หลาย
- และ
- ให้หมายความรวมถึงพันธุ์พืชที่ไม่ใช่พันธุ์พืชใหม่ พันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น หรือพันธุ์พืชป่า

พันธุ์พืชป่า

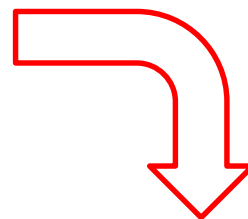
นิยาม

“พันธุ์พืชที่มี หรือเคยมีอยู่ ในประเทศตามสภาพธรรมชาติ และ ยังมีได้นำมาใช้เพาะปลูกอย่างแพร่หลาย”

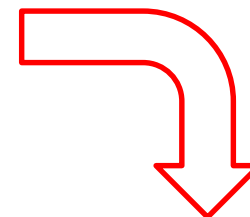

ขั้นตอนการขออนุญาตและทำข้อตกลงฯ ตามมาตรา 52

หมวด 1
การขออนุญาต

หมวด 2
การอนุญาต

หมวด 3
การทำข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์

คณะทำงานเพื่อพิจารณาข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ฯ

องค์ประกอบของคณะทำงาน

ผู้อำนวยการสำนักคุ้มครองพันธุ์พืช

ผู้มีความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ด้านพืช

ผู้อำนวยการสำนักนิติการ

ผู้อำนวยการกลุ่มวิจัยการคุ้มครองพันธุ์พืช สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช

ประธานคณะทำงาน

คณะทำงาน

คณะทำงาน

คณะทำงาน

และเลขานุการ

อำนาจหน้าที่

พิจารณาบัญชีแสดงรายการ โครงการ ข้อเสนอเกี่ยวกับการแบ่งปันผลประโยชน์ และการเจรจาต่อรองกับผู้ขออนุญาต เก็บ จัดหา หรือรวบรวมพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไปหรือพันธุ์พืชป่า เพื่อการปรับปรุงพันธุ์ ศึกษา ทดลอง หรือวิจัยเพื่อประโยชน์ทางการค้า ตามกฎกระทรวงมาตรา 52 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542

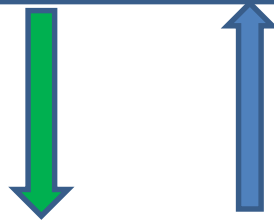

การปฏิบัติตามมาตรา 53

ผู้ใด **ทำการศึกษา ทดลอง หรือวิจัย**
พันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไป พันธุ์พืชป่า
หรือส่วนหนึ่งส่วนใด

ที่มีได้มีวัตถุประสงค์ เพื่อประโยชน์ในทางการค้า

แจ้งตามแบบ

พนักงานเจ้าหน้าที่
มีหนังสือแจ้งการรับทราบ

ต่ออธิบดีกรมวิชาการเกษตร
ณ กรมวิชาการเกษตร

ผู้รับหนังสือรับทราบการศึกษา ทดลอง หรือวิจัย พันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไปและพันธุ์พืชป่า
จะต้องไม่ส่งมอบพันธุ์พืชดังกล่าว ให้แก่บุคคลอื่น

การปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542

กรมวิชาการเกษตร

www.doa.go.th

02 940 7214, 02 940 7421

ทำไมต้องปรับปรุงแก้ไข

พ.ร.บ. คຸ້ມครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 เริ่มบังคับใช้เมื่อพฤศจิกายน 2542 เมื่อบังคับใช้ มาสักกระยะหนึ่งพบข้อติดขัดและไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย จึงเสนอ ปรับปรุงแก้ไข

สาเหตุ/ปัญหา/ข้อติดขัด	แนวทางปรับปรุงแก้ไข	มาตราที่เกี่ยวข้อง
1. ชุมชนไม่สามารถได้รับประโยชน์จากกองทุนเนื่องจาก ชุมชนที่จะขึ้นทะเบียนตามกฎหมายได้ ต้องเป็นชุมชนที่มีพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น ซึ่งมีโอกาสพบได้น้อยมาก	กำหนดให้การขึ้นทะเบียนชุมชนทำได้ง่าย และสะดวกขึ้น โดยเป็นชุมชนที่มีกิจกรรม การอนุรักษ์พันธุ์พืชของชุมชน	ม. 44
2. ไม่ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนา เนื่องจากนิยามพันธุ์พืชทั่วไปครอบคลุมถึงพันธุ์พืชที่บุคคล/นิติบุคคลได้ พัฒนาขึ้นมาเอง รวมถึงพันธุ์พืชที่นำเข้ามาเองจาก ต่างประเทศด้วย จึงไม่เป็นธรรม	- แก้ไขนิยามพันธุ์พืชทั่วไปให้ไม่รวมถึงพันธุ์พืชที่บุคคล/นิติบุคคลพัฒนาขึ้น - ปรับปรุงขั้นตอนการขออนุญาตเข้าถึงและ แบ่งปันผลประโยชน์ให้สอดคล้องกับหลัก พิธีสารนาโงยา	ม. 3 ม. 52 และ 53
3. การคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ไม่ส่งเสริมการพัฒนา ปรับปรุงพันธุ์พืช	ปรับปรุงแก้ไขหมวด 3 การคุ้มครองพันธุ์พืช ใหม่ ให้สอดคล้องกับประเทศในอาเซียน และหลักสากล	ม.11 12 13 14 15 19 20 21 22 31 33 34 36 37 38 42
4. การดำเนินงานของคณะกรรมการคุ้มครองพันธุ์พืช และคณะกรรมการกองทุน ยังไม่มีประสิทธิภาพ เท่าที่ควร และการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิใน คณะกรรมการคุ้มครองพันธุ์พืชล่าช้า ทำให้การ ดำเนินงานไม่ต่อเนื่อง ประชาชนเสียโอกาส	ปรับปรุงองค์ประกอบของคณะกรรมการ คุ้มครองพันธุ์พืชและคณะกรรมการกองทุน และวิธีการคัดเลือกกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ให้สามารถดำเนินงานได้สะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น	ม. 5 6 7 8 56 57

สรุปภาพรวมของการปรับปรุงแก้ไขร่าง พ.ร.บ. คຸ່ມครองพันธุ์พืช

- วัตถุประสงค์

1. แก้ไขให้การขึ้นทะเบียนชุมชนสะดวกรวดเร็วและสามารถใช้งินกองทุนได้
2. แก้ไขนิยามและแนวทางการคຸ່ມครองพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไปและพันธุ์พืชป่าให้ชัดเจน สอดคล้องกับวิธีปฏิบัติศึกษาวิจัยและปรับปรุงพันธุ์ และเป็นธรรมกับทุกฝ่าย
3. ปรับมาตรฐานการคຸ່ມครองพันธุ์พืชใหม่ให้สอดคล้องกับหลักสากล
4. แก้ไขข้อติดขัดในการดำเนินงานให้เป็นไปอย่างต่อเนื่องเหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบัน

- มีสาระสำคัญ 20 ประเด็น แต่เนื่องจากแต่ละประเด็นเชื่อมโยงผูกพันกันหลายมาตรา จึงเสนอขอปรับปรุงแก้ไขทั้งฉบับ โดยยังคงไว้ซึ่งหลักการและเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติคຸ່ມครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 และดูแลเกษตรกรรายย่อย

ลำดับเหตุการณ์การแก้ไขร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช ฉบับที่ ..... พ.ศ.....

49

- **รัฐบาลมีนโยบายให้หน่วยงานราชการจัดทำแผนพัฒนากฎหมายรายปี**
- คณะกรรมการพัฒนากฎหมาย กวก. วางแผนพัฒนากฎหมายรายปี (กม.พันธุ์พืช กักพืช วัตถุอันตราย และคุ้มครองพันธุ์พืช)
- คณะทำงานฯ ยกร่างแก้ไข และประชุมหารือกับผู้เกี่ยวข้อง
- ปลายปี 2553 **กรม. มีมติเห็นชอบหลักการ** และส่งเรื่องให้ สคก. พิจารณา
- สคก. ให้ความเห็นส่งกลับมาที่ กวก.
- คณะทำงานฯ ปรับแก้ไข
- ประชุมหารือผู้เกี่ยวข้อง

56

57

- **คสช. มีนโยบายให้หน่วยงานปรับปรุงแก้ไขกฎหมายให้ทันสมัย**
- คณะทำงานฯ ทบทวนร่าง พรบ. ให้ทันสมัยเหมาะสมกับสภาพการณ์
- ประชุมหารือผู้เกี่ยวข้อง
- กวก. ส่งร่าง พ.ร.บ. ไปยัง กษ.
- กษ. มีความเห็นให้ปรับปรุงรูปแบบหนังสือและการจัดทำเอกสารให้ถูกต้อง

59

60

- กวก. ประชุมรับฟังความเห็น Focus Groups เพิ่มเติม
- **รัฐธรรมนูญมาตรา 77 กำหนดให้จัดรับฟังความคิดเห็น**
- กวก. รับฟังความเห็นผ่านทางเว็บไซต์ 5 ต.ค.-20 พ.ย. 2560
- เปิดให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นได้ที่หน่วยงานทั่วประเทศ
- สภาเกษตรกรมีหนังสือขอให้ขยายการรับฟังออกไปอีก 90 วัน โดยจะส่งเป็นหนังสือมายัง กวก.

61

- ขยายการรับฟังความคิดเห็นจนถึงวันที่ 20 ก.พ. 61
- กวก. จัดทำ Action Plan

**ข้อกังวลที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงแก้ไขร่าง
พระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช**

ข้อกังวลว่าเกษตรกรจะไม่สามารถเก็บเมล็ดพันธุ์ไว้ใช้เองได้อีกต่อไป (มาตรา 33 (4))

ความจริงคือ

กลุ่ม 1 และ 2 พันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไปและพันธุ์ป่าถือว่าเป็นสมบัติของรัฐ

- ประชาชนทุกคนมีสิทธิทุกอย่างเหมือนเดิม
- เคยปลูกเคยใช้และเคยเก็บอย่างไร สามารถทำได้เช่นเดิม วิถีชีวิตไม่เปลี่ยนแปลง

กลุ่ม 3 พันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่นที่ได้รับการจดทะเบียนคุ้มครองแล้ว มีชุมชนเป็นเจ้าของ

- ซื้อผลิตผล/ผลิตภัณฑ์มากขึ้นได้เท่านั้น
- จะนำส่วนขยายพันธุ์ไปปลูกนอกเขตชุมชนไม่ได้ หากชุมชนไม่อนุญาต

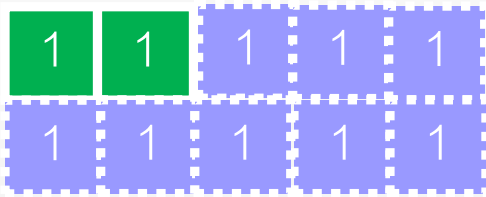
กลุ่ม 4 พันธุ์พืชที่คิดค้นขึ้นมาใหม่และได้รับการจดทะเบียนคุ้มครองแล้ว มีนักปรับปรุงพันธุ์เป็นเจ้าของ

- หากซื้อเมล็ดพันธุ์มาอย่างถูกต้อง มีสิทธิสมบูรณ์ในการปลูก ขาย แจก แจกผลผลิตและผลิตภัณฑ์
- แบ่งเก็บเมล็ดพันธุ์ไว้ต่อพันธุ์ฤดูถัดไปในพื้นที่ขนาดเท่าเดิมได้ โดยไม่มีความผิดใดๆ
- ห้ามผลิตเป็นส่วนขยายพันธุ์แล้วนำไปขายจำหน่ายแจก โดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของพันธุ์ หากฝ่าฝืนกฎหมายฉบับปัจจุบันกำหนดโทษไว้ และฉบับร่างยังคงโทษไว้ตามเดิม

ข้อแตกต่างระหว่างกฎหมายฉบับปัจจุบันกับฉบับร่างเรื่อง การเก็บเมล็ดพันธุ์ไว้ปลูกต่อ

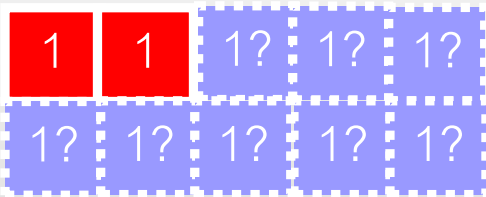
ฉบับปัจจุบัน มาตรา 33 (4) วรรคหนึ่ง

ข้อยกเว้นสิทธิ “(๔) การเพาะปลูกหรือขยายพันธุ์ สำหรับพันธุ์พืชใหม่ที่ได้รับการคุ้มครองโดยเกษตรกร ด้วยการ ใช้ส่วนขยายพันธุ์ที่ตนเองเป็นผู้ผลิต”

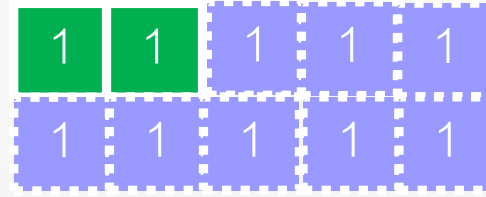
ฤดูปลูกที่ 1

ส่วนขยายพันธุ์ที่
เกษตรกรผลิตเอง

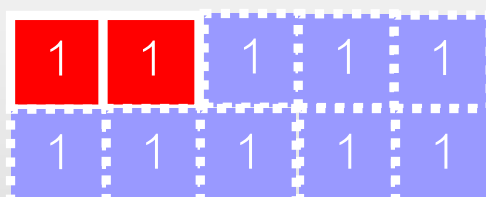

ฉบับร่าง มาตรา 35 วรรคหนึ่ง

“เพื่อประโยชน์ในการเพาะปลูกหรือขยายพันธุ์สำหรับพันธุ์พืชใหม่ ที่ได้รับการคุ้มครอง เกษตรกรมีสิทธิในการใช้ส่วนขยายพันธุ์ที่ตนเองเป็นผู้ผลิตในพื้นที่ของตนเอง”

ส่วนขยายพันธุ์ที่เกษตรกรผลิตเอง
และปลูกในพื้นที่ของตนเอง

ฤดูปลูกที่ 2

- หากเกษตรกรปลูก 2 ไร่ ไม่พอกิน และจะปลูกมากกว่า 2 ไร่ เพื่อให้พอกิน สามารถทำได้
- หากปลูก 2 ไร่ พอกินแล้ว แต่ต้องการปลูกเพื่อขาย โดยจะปลูกเพิ่มมากกว่า 2 ไร่ ต้องไปซื้อเมล็ดพันธุ์เพิ่ม ทั้งนี้ เพื่อให้เจ้าของพันธุ์ใหม่ ได้มีโอกาสทำการค้าพันธุ์ของตน และนำผลกำไรไปเป็นทุนคิดค้นพัฒนาปรับปรุงพันธุ์พืชใหม่ๆ ออกสู่ตลาด เพิ่มทางเลือกให้กับเกษตรกร

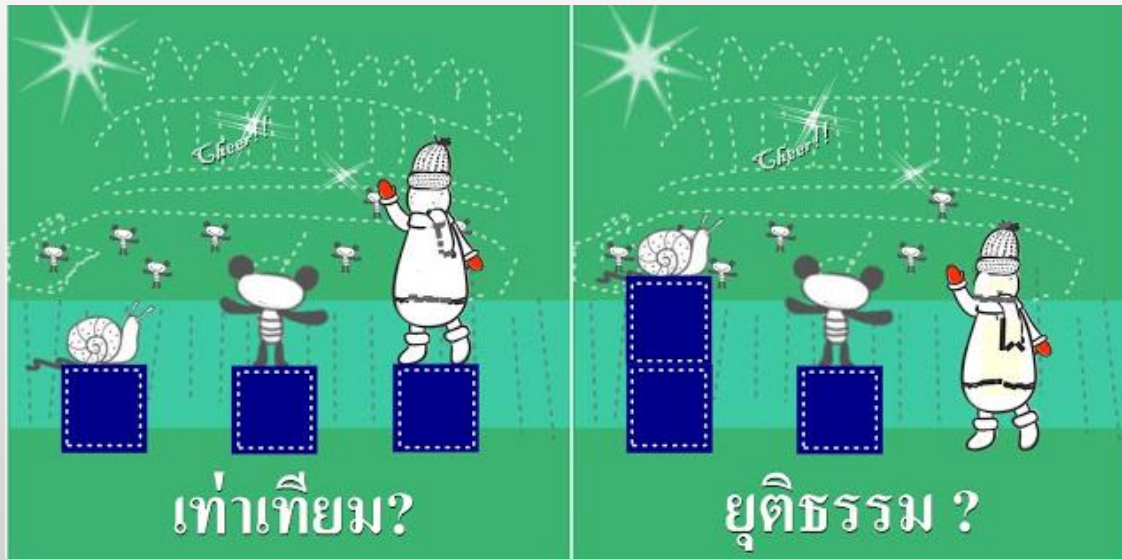
หมายเหตุ ตัวอย่างนี้เกษตรกรซื้อเมล็ดพันธุ์ข้าว 40 กิโลกรัม สามารถปลูกระยะปกติได้ในพื้นที่ 2 ไร่

ฉบับปัจจุบัน มาตรา 33 (4) ท่อนสอง

“แต่ในกรณีที่รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการประกาศให้พันธุ์พืชใหม่นั้นเป็นพันธุ์พืชที่ควรส่งเสริมการปรับปรุงพันธุ์ ให้เกษตรกรสามารถเพาะปลูกหรือขยายพันธุ์ได้ไม่เกินสามเท่าของปริมาณที่ได้มา”

ตัวอย่างของร่างมาตรา 35 วรรคสอง

เกษตรกรรายย่อยที่มีพื้นที่ถือครองไม่เกิน 10 ไร่ อนุญาตให้เก็บเพื่อปลูกในพื้นที่ของตนเองได้ทั้ง 10 ไร่ ส่วนเกษตรกรที่มีขนาดพื้นที่ 11-30 ไร่ และ 31 ไร่ขึ้นไป ซึ่งส่วนใหญ่ทำเพื่อการค้า อาจจะอนุญาตให้ 40% และ 30% ของพื้นที่ ตามลำดับ ทั้งนี้เป็นการเปิดให้พิจารณาตามความเหมาะสมของสภาพการทำการเกษตรที่แท้จริงของประเทศ

ฉบับร่าง มาตรา 35 วรรคสอง

“เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมการปรับปรุงพันธุ์ รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการคุ้มครองพันธุ์พืช มีอำนาจออกประกาศกำหนดพันธุ์พืชใหม่ชนิดใดเป็นพันธุ์พืชที่สามารถจำกัดปริมาณการเพาะปลูกหรือการขยายพันธุ์ทั้งหมดหรือบางส่วน of เกษตรกรได้”

หลักการสากลเกี่ยวกับการอนุญาตให้เกษตรกรเก็บเมล็ดพันธุ์ไว้ปลูกในพื้นที่ของตนเองในฤดูต่อไปได้ (Farm Saved Seed) เป็นข้อยกเว้นสิทธินักปรับปรุงพันธุ์ในการให้สิทธิพิเศษสำหรับเกษตรกร (Farmers' Privilege) โดยให้เกษตรกร (รายย่อย) สามารถแบ่งเก็บผลผลิตบางส่วนทำเป็นเมล็ดพันธุ์เอาไว้ต่อพันธุ์ในฤดูต่อไปในพื้นที่ของตนเองได้

ฤดูที่หนึ่ง

ซื้อเมล็ดพันธุ์ นำไปปลูก เก็บไว้กินเอง
ขายผลผลิต ขายผลิตภัณฑ์ และแบ่ง
เก็บบางส่วนไว้ต่อพันธุ์ได้
ไม่ผิด

ฤดูที่สอง

ซื้อเมล็ดพันธุ์ นำไปปลูก เก็บไว้กินเอง
ขายผลผลิต ขายผลิตภัณฑ์ และแบ่ง
เก็บบางส่วนไว้ต่อพันธุ์ได้
ไม่ผิด

หากต้องการจะปลูกนอกพื้นที่สีเขียว
สามารถทำได้ แต่จำกัดการใช้ อนุญาตให้ใช้
เฉพาะเพื่อบริโภคยังชีพในครัวเรือนเท่านั้น

กังวลว่าการขยายขอบเขตสิทธินักปรับปรุงพันธุ์ไปจนถึงผลิตผลและผลิตภัณฑ์นั้น มากเกินไปจะทำให้ประชาชนเดือดร้อน (ร่างมาตรา 37 และ 38)

ข้อเท็จจริง การขยายการคุ้มครอง ส่วนขยายพันธุ์พืช ผลผลิต และ ผลิตภัณฑ์ (เฉพาะกรณีการละเมิดเพื่อประโยชน์ทางการค้า)

- ขอบเขตสิทธิจะไม่ขยายไปถึงในส่วนของผลิตผลและผลิตภัณฑ์ หากซื้อเมล็ดพันธุ์พืชใหม่มาอย่างถูกต้อง
- สิทธิจะขยายไปถึงผลิตผลหรือผลิตภัณฑ์ ในกรณีที่ได้เมล็ดพันธุ์ใหม่มาอย่างถูกต้องเท่านั้น และผู้ทรงสิทธิสามารถเรียกร้องตามสิทธิได้แค่จากส่วนใดส่วนหนึ่งเท่านั้น ทั้งนี้ เพื่อแก้ไขปัญหาการขโมยพันธุ์

การให้ความคุ้มครองพันธุ์ที่ได้พันธุ์กรรมสำคัญมาจากพันธุ์ตั้งต้นที่จดทะเบียน (Essentially Derived Varieties, EDVs) (ร่างมาตรา 4 และ 40)

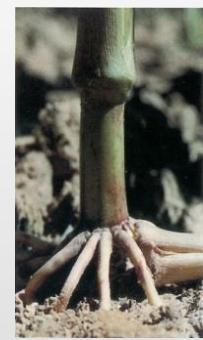
พันธุ์พืชที่ได้รับความคุ้มครอง

พันธุ์ตั้งต้น

สีแดง

ปรับปรุงต่อยอดด้วยวิธีการ เช่น
คัดเลือก การกลายพันธุ์ การผสมกลับ
เทคนิคทางพันธุวิศวกรรม Cell fusion

ไม่มี
สีแดง

ทำไมต้องคุ้มครองพันธุ์ EDVs

- เป็นประโยชน์ในเชิงป้องกันการขโมยพันธุ์จากผู้มีเทคโนโลยีที่สูงกว่า
- เป็นธรรมกับนักปรับปรุงพันธุ์ตั้งต้น
- นำมาจดทะเบียนคุ้มครองได้
- หากจะทำการค้าต้องขออนุญาตจากนักปรับปรุงพันธุ์ตั้งต้น ซึ่งได้ลงทุนทั้งด้านสติปัญญา งบประมาณ และเวลาหลายปี กว่าที่จะพัฒนาได้เป็นพันธุ์ใหม่ที่มีลักษณะดีออกสู่ตลาด

EDVs พันธุ์ที่ได้พันธุ์กรรมสำคัญ
มาจากพันธุ์ตั้งต้นที่จดทะเบียนคุ้มครอง

อายุการคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ที่ได้รับจดทะเบียน (มาตรา 31)

		ฉบับปัจจุบัน	ฉบับร่างฯ
	อายุการคุ้มครอง	- 12 ปี พืชล้มลุก - 17 ปี พืชข้ามปี - 27 ปี พืชให้เนื้อไม้	- 20 ปี พืชทั่วไป - 25 ปี ไม้ยืนต้น - 25 ปี พืชให้เนื้อไม้

- เหตุผลเนื่องจากการปรับปรุงพันธุ์ใหม่จำเป็นต้องใช้ต้นทุนทั้งสติปัญญา เวลา และงบประมาณ เช่น ข้าว ประมาณ 10 ปี ซึ่งโอกาสที่จะประสบความสำเร็จทางการตลาดก็มีความเสี่ยง และยังมีข้อยกเว้นให้เกษตรกรเก็บเมล็ดพันธุ์ไว้ปลูกต่อพันธุ์ได้ จึงต้องใช้ระยะเวลาในการคืนทุนและทำกำไร เพื่อนำไปใช้พัฒนาพันธุ์ใหม่ๆ ต่อไป
- ปรับให้สอดคล้องกับประเทศในอาเซียน (มาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ เวียดนาม สิงคโปร์ บรูไน เมียนมาร์) และมาตรฐานสากล (สมาชิก 94 ประเทศ)

กังวลว่าที่มาของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ เปลี่ยนจากการสรรหา เป็น การแต่งตั้ง อาจทำให้ไม่ได้ผู้แทนแต่ละกลุ่มอย่างแท้จริง รัฐอาจใช้อำนาจเลือกเฉพาะคนพอใจ (พรรคพวกเดียวกัน) เข้ามาเป็นกรรมการได้ (มาตรา 5)

แก้ที่มาของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจากเกษตรกร นักวิชาการ องค์กรสาธารณประโยชน์ และภาคเอกชน จากการเลือกตั้งกันเอง เป็นแต่งตั้งทั้งหมด

ข้อเท็จจริง

- การคัดเลือกคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
ยังเปิดกว้างรับผู้สมัครจากทุกภาคส่วนเหมือนเดิม
- รวดเร็ว ลดขั้นตอน ปฏิบัติงานได้อย่างต่อเนื่อง

กังวลว่าบริษัทจะเอาพันธุ์พืชดั้งเดิมของไทยไปใช้ในการพัฒนาปรับปรุงพันธุ์ใหม่ โดยไม่ต้องแบ่งปันผลประโยชน์ให้กับประเทศ (มาตรา 3 และมาตรา 19 (3) และ (5))

ความจริงคือ ยังคงต้องขออนุญาตและแบ่งปันผลประโยชน์เหมือนเดิม ดังตาราง

ประเภทพันธุ์พืช	ต้องแบ่งปันผลประโยชน์หรือไม่	
	ฉบับปัจจุบัน	ฉบับร่าง
1. พันธุ์พืชดั้งเดิมที่มีใช้อยู่แพร่หลาย เช่น มะม่วงแก้ว พิมเสน ข้าวสังข์หยด สมุนไพรต่างๆ ขมิ้น กระชาย พ้าทะเลลายใจ ฯลฯ	✓	✓
2. พันธุ์พืชที่หน่วยงานราชการปรับปรุง เช่น ข้าวชาวดอกมะลิ 105 กข1 กข6 มันสำปะหลังระยอง 5 KU50	✓	✗
3. พันธุ์พืชที่บริษัท/บุคคลใดปรับปรุงขึ้นมา เช่น ข้าวโพดสีพี 888 หน้าวัวใบพันธุ์ทับทิมสยาม (นางบุญหลง เครื่องงาม) ขนุนพันธุ์ทองวิเศษ (นายวิเศษ คิดประดับ) มะม่วงพันธุ์ทองคำ (นายหยอง แซ่ตัน)	✓	✗
4. พันธุ์ที่นำเข้ามาจากต่างประเทศ เช่น พันธุ์พ่อ-แม่ ที่นำเข้ามาเพื่อผลิตพันธุ์ลูกผสม	✓	✗

เจตนารมณ์ของการแก้ไขเพื่อกำกับดูแลการเข้าถึงเฉพาะพันธุ์พืชที่เป็นของส่วนรวมจริง ๆ ไม่รวมถึงพันธุ์พืชที่บุคคล/นิติบุคคลพัฒนาขึ้น หรือพันธุ์พืชที่บุคคล/นิติบุคคลนำเข้ามาจากต่างประเทศ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมกับทุกฝ่าย

ประเด็น: รัฐบาลอำนาจในการบริหารจัดการทรัพยากรของประเทศ

ข้อเท็จจริง

- รัฐบาลยังคงมีอำนาจเต็มในการบริหารจัดการทรัพยากรพันธุกรรมพืชของประเทศ
- การปรับปรุงแก้ไขกฎหมายนี้ ไม่ได้ลดทอนอำนาจรัฐตามที่กฎหมายฉบับปัจจุบันกำหนดไว้แต่อย่างใด

กังวลว่าพันธุ์พืชพื้นเมืองดั้งเดิมของไทยจะหายไป ความหลากหลายทางชีวภาพด้านพืชจะลดลง

ข้อเท็จจริง

- พันธุ์พืชพื้นเมืองดั้งเดิมของไทยไม่ได้หายไป
- กลุ่มเกษตรกรเพื่อยังชีพหรือบริโภคภายในท้องถิ่นและนิยมพันธุ์พืชพื้นเมืองดั้งเดิมยังคงดำเนินชีวิตประกอบอาชีพได้ตามปกติ ทั้งการซื้อขายแลกเปลี่ยนพันธุ์กรรม
- หน่วยงานรัฐและสถาบันการศึกษายังได้รวบรวมเก็บรักษาพันธุ์พืชดั้งเดิมไว้ทั้งในรูปแบบธนาคารเมล็ดพันธุ์และแปลงรวบรวมพันธุ์
- การคิดค้นพัฒนาพันธุ์ใหม่เพิ่มขึ้นจะเป็นการเพิ่มความหลากหลายทางชีวภาพ
- ทำให้ฐานพันธุ์กรรมพืชของประเทศเพิ่มมากขึ้น
- ประชาชนทุกคนยังสามารถนำพันธุ์ใหม่ไปใช้พัฒนาต่อยอดได้ โดยไม่ต้องขออนุญาตจากเจ้าของพันธุ์

ภาพแสดงการเคลื่อนไหวของทรัพยากรพันธุกรรมพืช ซึ่งการมีพันธุ์ใหม่ๆเพิ่มขึ้น เมื่อหมดความคุ้มครองจะกลายเป็นพันธุ์สาธารณะ เดิมความหลากหลายในระบบ ส่งผลให้ฐานพันธุกรรมเพิ่มขึ้น โดยที่ของเดิมยังคงอยู่

พันธุ์พืชใหม่

465 พันธุ์

พันธุ์พืชใหม่ที่จดทะเบียนคุ้มครอง

พันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น

ส้มเขียวหวาน พันธุ์เพชร

พันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น

พันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไป

พันธุ์การค้าในตลาด/พันธุ์ของรัฐ/
พันธุ์นำเข้า ที่ไม่ได้จดทะเบียน

พันธุ์พืชดั้งเดิม

พันธุ์พืชป่า

พันธุ์พืชป่า

ประเด็น: พันธุ์พืช GMOs จะเข้ามาจดทะเบียนในประเทศไทยได้อย่างเสรี

(มาตรา 13)

ข้อกังวล

ตัดข้อกำหนดการต้องผ่านกระบวนการรับรองความปลอดภัยทางชีวภาพสำหรับพันธุ์พืชที่ดัดแปลงพันธุกรรม GMOs ที่จะขอจดทะเบียนคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่

ความจริงคือ

- ประเทศไทยยังไม่อนุญาตให้ปลูกหรือทำการค้าพืช GMOs ได้อย่างเสรี
- ปัจจุบันมติคณะรัฐมนตรี ปี ๒๕๕๐ กำหนดให้การทดสอบภาคสนามพืช GMOs จะต้องกระทำในสถานที่ราชการและต้องผ่านกระบวนการรับฟังความคิดเห็น ผ่านการทดสอบความปลอดภัย และได้รับอนุญาตจากคณะรัฐมนตรี โดยพิจารณาเป็นกรณีไป
- พืช GMOs เป็นสิ่งต้องห้ามตาม พ.ร.บ. กักพืช พ.ศ. 2507 และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- ดังนั้น หากจะนำพันธุ์พืช GMOs มายื่นขอจดทะเบียนพันธุ์พืชใหม่ได้นั้น จำเป็นจะต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบดังกล่าวให้แล้วเสร็จเสียก่อน หากไม่ผ่านพนักงานเจ้าหน้าที่จะไม่รับพิจารณาคำขอ

ประเด็น: ราคาเมล็ดพันธุ์จะแพงขึ้น เกษตรกรจะเดือดร้อน รัฐแทรกแซงไม่ได้

(มาตรา 37)

ข้อกังวล

- ตัดเงื่อนไขการระงับสิทธิพันธุ์พืชใหม่ที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงทางอาหาร
- การแทรกแซงของรัฐในกรณีตั้งราคาเมล็ดพันธุ์แพง

ความจริงคือ

- ไม่ได้ตัดการระงับสิทธิเรื่องความมั่นคงทางอาหาร แต่ตัดเรื่องการป้องกันรักษาโรคและส่งเสริมการรักษาสวัสดิภาพของประชาชนเนื่องจากเกี่ยวกับสาธารณสุข
- ร่าง พ.ร.บ. ยังคงไว้ซึ่งหลักการเพื่อประโยชน์ต่อสาธารณะในการรักษาความมั่นคงทางอาหาร การป้องกันการผูกขาดทางการค้า หรือเพื่อประโยชน์สาธารณะอย่างอื่น ให้รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการคุ้มครองพันธุ์พืชมีอำนาจออกประกาศควบคุมกำกับดูแล (ร่างมาตรา 43)
- ราคาเมล็ดพันธุ์จะขึ้นอยู่กับความดีเด่นของพันธุ์ และความคุ้มค่ากับเงินที่จ่ายไป หากเห็นว่าแพงเกินไป ไม่คุ้ม ก็สามารถไปเลือกซื้อพันธุ์อื่นได้ และเกษตรกรสามารถเลือกใช้พันธุ์ของหน่วยงานรัฐได้ด้วยเช่นกัน

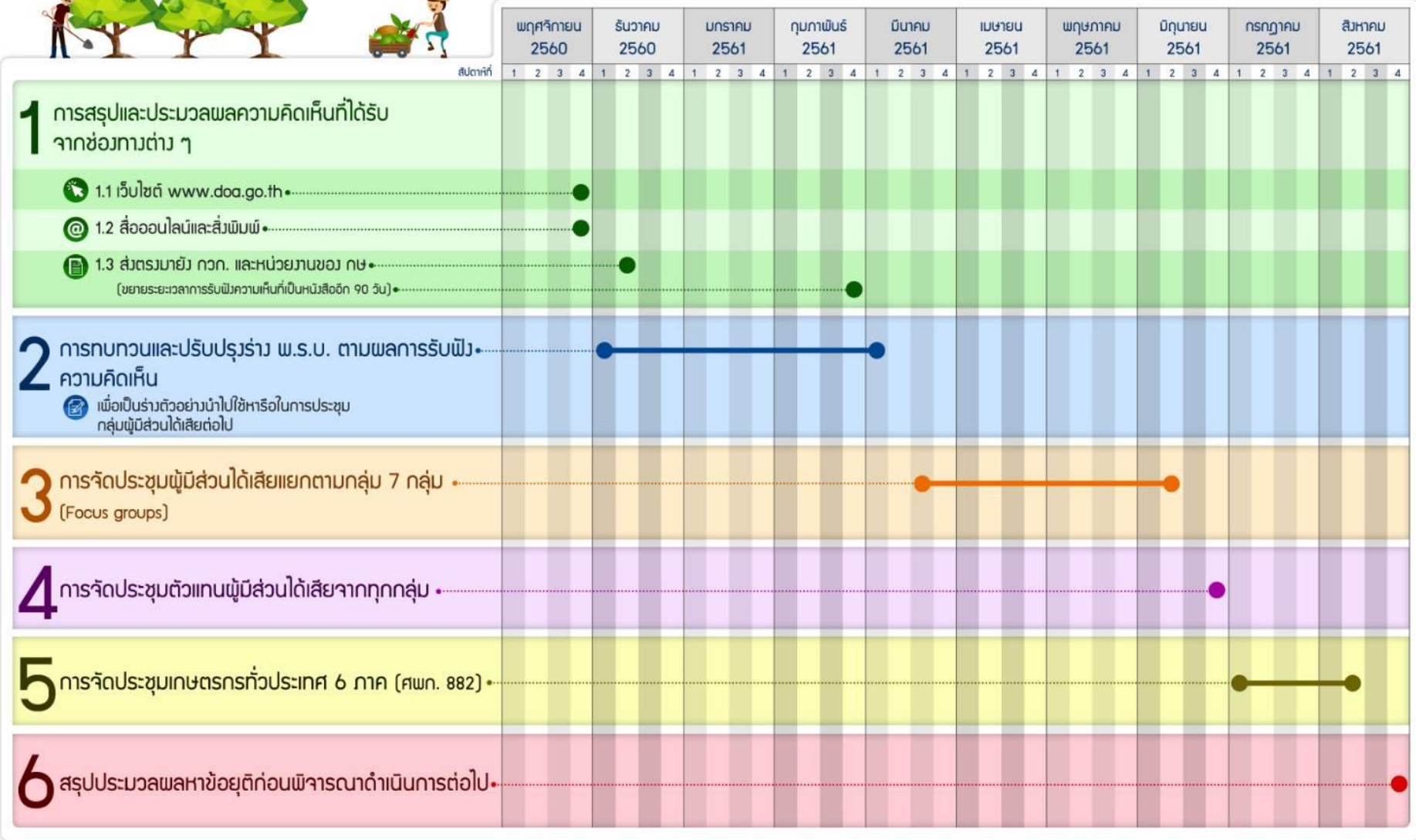
ข้อกังวล

เพิ่มโอกาสที่จะเกิดปัญหาโจรสลัดชีวภาพ จากการตัดข้อกำหนดให้แสดงแหล่งที่มาของสารพันธุกรรมออก (มาตรา 19 (3))

คำตอบ

- ได้แก้ไขมาตรา 19(3) โดยใช้คำว่า ข้อมูลที่จำเป็นแก่การตรวจสอบตามที่พนักงานเจ้าหน้าที่กำหนด แทนข้อความเดิม ซึ่งมีความหมายกว้างกว่า และครอบคลุมข้อกำหนดให้แสดงแหล่งที่มาของสารพันธุกรรมอยู่แล้ว
- ทั้งนี้ เพื่อรองรับการพัฒนาเทคโนโลยีในอนาคต
- และสามารถออกประกาศในกฎหมายลำดับรองได้

แผนปฏิบัติการปรับปรุงแก้ไข **ร่าง พ.ร.บ. คุ้มครองพันธุ์พืช** ภายหลังจากการรับฟังความคิดเห็นตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 77

Q & A

กลุ่มวิจัยการคุ้มครองพันธุ์พืช

สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช กรมวิชาการเกษตร

www.doa.go.th/pvp/

email : thidakuns@hotmail.com

โทร. 02 940 7214 และ 02 561 4665

ขอบคุณค่ะ/ครับ